

Rogin. Jednaki imeni! to je že veliko. Veš ti, kaj?

Stan. No, kaj?

Rogin. Jaz ti jo — prisnubim! Hočeš?

Stan. Kako boš — ti!

Rogin. Jaz! — dà?

Stan. O, ko bi to mogel!

Rogin. Jo! koliko plačaš?

Stan. Kolikor hočeš.

Rogin. Deset srebrnih, hočeš?

Stan. Hočem. Ali — kako bodeš?

Rogin. Le meni prepusti in pojdi; kadar ti jo pridobodem, pokličem te, ali pridi sam, za voglom ali za kakovim drevesom pazi.

Stan. (Objame ga.) O kako neskončno ti bodem hvaležen! Rogin! mene osrečiš najbolj, ako mi dobodeš njo!

Rogin. Ni največja sreča na svetu — ženska! Zdaj idi, idi!

Stan. Nekaj bi še —

Rogin. Idi, idi! (Porine ga strani.)

(Konec prihodnjíč.)

Karakteristika naroda slovenskega.

Češki spisal Jan Lego.

(Konec.)

Šretja glavna stran značaja Slovencevega je odkritost in odločnost, lastnost slehernega gorjanca, katera pa je med vsemi Slovencevimi lastnostmi najbolj nejevnako razdeljena po Slovenskem. Najintenzivnejše se javlja na Gorenjskem. Slovenec, v svesti si osobne vrednosti svoje, varuje in brani jo v vseh okolišnih, ne klečeplazi nikdar in nikjer, in kadar n. pr. pride na urad, gotovo ne zaslišiš iz njegovih ust: „Poniženě ručičku líbám, milostpane!“ (Ponižno poljubljam ročico, milostni gospod!) — nego goli pozdrav: „Dober dan, gospod!“ z lehkim priklonom glave tudi vpričo najvišjega uradnika.

Pojmom uljudnosti in dvorljivosti daje Slovenec izraz samo z dobrohotnostjo in z iskreno prijaznostjo, kar bi bilo več, ne ujemalo bi se ž nje govimi pojmi o dostojnosti m oževi, po drugi strani pa o poštenosti ženske, — spoštovanje svoje pa daje s kako malo formalnostjo mimogrede na znanje le temu, kdor ga s svojim delovanjem že zelo zasluži, pri tem pa skazuje duhovniku vender le večje spoštovanje, nego uradniku, dasi bi bila oba jednako pravična; to ima svoje uzroke.

Ta neupogljiva jeklenost in odločnost, ki korenini najprej

seveda v zavesti izpolnjevanja svojih dolžnosti, potem pa v zdravem zmyslu za pravico in resnico, rase in se krepí v vednem telesnem delu o tečni hrani in na čistem vzduhu, očitno prehajajoč tako s telesa na duh; toda ta energija, kadar jo poostre neki slučaj, prikazuje se pri Slovenci v drugačni obliki, nego smo jo vajeni opazovati n. pr. pri Nemci ali pri Lahu. Tu omenim namreč oni način, s katerim javlja prosti sin narave zoper-

niku nejevoljo svojo, da sam sebi zadostí, njemu pa dá čutiti, da mu je kos. V tem ko te namreč nemški gorjanec takoj obsipa z grobimi besedami, poudarjajoč jih s pestjo, loti se te zopet Lah za hrbtom, kar ti mora tem bolj mrzeti, ker ti nagloma izgine napadnik, da se mu ni treba bítí. Slovenec pa je v svoji bistroumnosti, veselosti in iskrenosti v tem hipu gotov s perečim, zbadljivim vtípom in gorje temu, kdor ne more vihteti istega orožja in zoperniku svojemu v boji kljubovati; brez milosti in usmiljenja je izdan potem vsem v posmeh, popolnoma izgubljen je. To dopadajenje nad zbadljivimi vtípi narašča kdaj celó do strastnosti, da, ono vzkipava do tolike neukrotljive strasti, da trga časih celó vezi davnega, gorečega

Jovan Ristić.

prijateljstva, ne poznavajoč v nesrečnem hipu nobenih ozirov, da le trene pereč vtip, in naj bi ga srce takoj malo trenotkov pozneje bridko obžalovalo. — Odločnost Slovenčeva je čestokrat tako brza, da se bliskoma izpremeni v naglico, v napako, ki je postala mati že mnogi žalosti. Slovenec je Jugoslovan, tedaj človek gorke krvi, kateri se lahko udaje razburjenim čutilom, odlagajoč mirno razmišljanje na poznejši čas. Ko bi bilo ravno narobe, bilo bi zdaj na slovanskem jugu gotovo vse drugače in znana energija jugoslovanska slavila bi prave triumpfe. Kar se politike tiče, ni o Slovenci samem trditi, da bi se pre-nagljal; iz dobro znanih uzrokov mu je potreba celó vzbujevanja in podpore od drugod.

Četrta glavna stran v značaji Slovenčevem je veselost in ž njo vred kajpada ljubezen do petja. To je sicer lastnost vseh Slovanov, gotova priča o detinski nedolžnosti misli; ali meni se je potrebno videlo zato navesti jo tu posebej, ker jo pri Slovenci nerazložno spremlja odpor proti vsemu, kar bi utegnilo karkolisibodi kaziti veselo družbo. Slovenec je rad „dobre volje“, kar mu pomenja jako prijetno veselost v družini; on se čuti srečnega in blaženega v družbi, katera je „židane volje“. Njegova goreča želja je tedaj tudi, da bi mu bil vsak dan življenja lepo „židan“ in da bi se vse, kar mu žalosti duha, poizgubilo daleč proč od njega. Vesela družba mu je domala potreba, in kdor mu zna govoriti na srce, ta je njegov.

Ker v Slovanih ni veselja brez petja, razlega se tudi vse Slovensko od samih pesni.¹⁾ Tam prepeva mlad in star od božjega jutra pa do večera, bodisi doma, bodisi na polji, najglasneje pa seveda v družbi. Kjer bi petja ne bilo, bilo bi to gotovo znamenje žalosti ali sploh kake bede.

Prava dragocenost slovenskega naroda pa so njegovi ženski glasovi, — dragocenost, s katero se more ponašati Slovenka smelo pred vsim svetom. To ni samo krepkost in polnoglasnost, pa visokost soprana in globina alta, ki te na Slovenskem tolikrat presenečajo, nego tisto nežno, goreče, čuteče prednašanje, s čemer te očarujejo te preproste vaške deklice; kdor pa si hoče privoščiti poseben užitek, idi v nedeljo ali o prazniku v cerkev. Ondi zasliši na koru zbor desetih ali še več „pevek“, čegar način izvajanja je čisto zares koncerten in kateremu povečuje ceno to, da to petje nikakor ni umetno vzgojeno, nego samo prirojeno, katero pa je na to stopinjo dovršenosti privedel nežni ukus, kakeršen je vsaki Slovenki prirojen. — Med pevke sprejemajo se le najboljši glasovi in čim več pevek šteje zbor, tem večja čast in ponos je to potem vsi fari, tako da se uname iz tega časih celó preljubko tekmovanje med sosednimi farami.

Peta lastnost Slovenčevega značaja je pobožnost. So ljudje, katerim pri besedi: pobožnost takoj nasmeh poigrava okolo usten; jaz pa zaznavam v pobožnosti ljudstva, poleg drugega z večine rahločutnost in z rahločutnostjo vred tudi mnogo pojezije, katera se kaj rada uliva v nabožensko obliko, napolnjujoč dušo s plemenitostjo in povznašajoč duha visoko nad gmotnega človeka.

¹⁾ Tudi tu nam je primetniti bridko opomnjo, da se čim dalje bolj čuti, da umira nekdanja vesela narodna pesem.

Nemajhen del take narodne pojezije odgrinja nam n. pr. tudi razgled po višinah slovenske domovine; kajti vsak količkaj znamenitejši parobek, holm in vrh celó do 3000' višave ovenčan je s kapelico, cerkvico ali z večjim sveetiščem božjim, kar jako prija ne samo očesu, nego tudi močno spominja pogorskega kulta nekdanjih poganskih časov. Vnanja, prava narodna oblika je ipak še ostala, ko se je notranja, naboženska stran že davno prilagodila svojemu obsegu.

Pobožnost slovenskega ljudstva olehčuje ondotnemu rodoljubnemu duhovstvu delovanje na narodnem polji v veliki meri. Če je duhovnim svojim faranom pravi duhovni oče, oklene se ga vsa fara z vsem zaupanjem in ljubeznijo, vse brez izjeme ga rado posluša. Ker so pa nove šolske postave vzele duhovniku nadzorstvo šole, ostaje mu tedaj prižnica, od kodar more še delati v prospeh narodnosti. To se godi tudi s tem, da takov domoljuben duhovnik poleg drugih sredstev, ki duh k dobremu vzbujajo in misel oplemenjuje z vnetimi besedami priporoča čitanje knjig, katere izdaje Družba sv. Mohorja. Teh je vsako leto po šest, vkupe 72 pôl, izmed njih sta dve naboženskega obsega, štiri pa poučnega ali pa sicer poučnozabavnega. Letni donesek je 1 gid., talent, katerega preprosti Slovenec rad polaga na cerkveni oltar, vedoč ali nevedoč, da ga je položil tudi na oltar svoje narodnosti. Po vspešnem delovanji malodane samega duhovstva slovenskega šteje to društvo zdaj do malega 30.000 članov¹⁾, — tako da je v marsikaki občini vsak tretji gospodar ud njegov, v vsem narodu je med 44 gotovo jeden človek. Posebno med ženskim spolom ima to društvo mnogo udov, in če greš v nedeljo popoldne skozi neznatno vasico, utegneš opaziti na pragu marsikake borne hišice deklico, prebirajočo kako knjigo Družbe sv. Mohorja. — Na ta način tedaj se širi veselje do čitanja in se zaklepajo vrata pred uplivom nemškega življa.

Podlaga pobožnosti slovenskega naroda pa je nežnost, in to seveda posebno na strani ženskega spola. Omenjal sem je že prej govoreč o ljubezni Slovenk do petja, drago mi je zdaj zopet opozarjati nánjo pri njih posebni ljubezni do cvetic. Na kmetih uzgaja namreč vsako dekle na vrtu ali na oknih obilno cvetic, da si more v nedeljo ali o prazniku, ali kadar ide kam dalje, zataktniti kitico za nedra. Brez take kitice ne ugledaš tam nobene deklice, odpravljajoče se na pot z doma.

Kdo bi pač ne ljubil takega naroda?

Šesta glavna stran v značaji Slovenčevem je gostoljubnost, čednost, katero imajo sicer vsi Slovani (dasi ne vsi v jednaki meri), katera pa mora biti tu zato navedena, da bi se ne zdelo, da jo druga izmed tukaj naštetih lastnosti, rekše mržnja tujstva, kaj ruši. Slovenec gotovo rad postreže s prenočiščem in hrano vsakemu, kdor je gostoljubnosti njegove potreben; to je posebno veliko vredno v gorah tam, kjer ni nobene gostilne. Kajpada dela Slovenec pri tem naraven razloček med gostom in gostom, jeli namreč kdo njegove narodnosti ali pa tuje; do svojcev se vede zaupljivejše, poprašuje jih takoj po njih osebnih in rodbinskih okolnostih, v

¹⁾ Družbi sv. Mohora je priraslo letos zopet 2064 udov (celó na Koroškem jih je 266 več); vseh Mohorjanov je zdaj 31.654.

tem ko človeku tuje narodnosti ostavlja na voljo, hoče li iz svojega nagiba razodeti mu kaj o teh rečeh. Če prideš pod streho kakega narodno zavednega Slovenca in mu poveš, da si Čeh, bodi gotov, da te prijetno pogosti.¹⁾

O vinski trgatvi je Slovenčev hram vsakemu potniku odprt, da le ni po „škrijcovsko“. Če je trtica samo količkaj obrodila, tedaj je gospodar po cel dan „židane volje“. Ni mu še zadosti, da ima v hramu že precejšnjo družbo, katera z vso strokovnjaško vestnostjo pridno pokuša različne vrste njegovega pridelka, on stopa še vender pogostoma tja pred hram, poizvedujoč, ne gre li morda kdo mimo, ki bi pomogel naposled temeljito razrešiti ono težko nalogo. Takemu pa daje že od daleč znamenje, in to, čim bolj se bliža, tem pomenljivejše in očitnejše, naj le zavije semkaj, da „židane volje“ ž njimi vred — nagne.

¹⁾ Pri ti priliki omenjam, da sta narodni imeni: „Pemec“ in „Čeh“ popolnoma različnega pomena. Od tistih dob, ko je slovanska uzajemnost prodrla v širje kroge slovenskega občinstva, izraža Slovincem ime „Pemec“ malodane golo zaničevanje, v tem ko nosi ime „Čeh“ zajedno izraz časti v sebi. Slabi pomen imena „Pemec“ je zakrivil nekdanji slaboglasni birokratizem.

Rusija in Francija.

leta 1812. šel je predrzni in prevzetni Napoleon Bonaparte na čelu svoje vojske v Rusijo, da jo pokori in zarobi Franciji, katera je stala tedaj na vrhunci slave in moči. Danes je Francija na vrhunci človeške omike, a njeni prvi pisatelji in učenjaki klanjajo se slovanskemu duhu, klanjajo se slovanski vedi, katero sijajno zastopajo ruski učenjaki. Državniki francoski pa tudi ne mislijo več na to, kako bi si podjarmili Slovane ali vsaj potegnili jih v krog svoje moči, temveč prizadevajo si pridobiti si jih za svoje enakopravne zaveznike. Neizerpljivo vrelo moči slovanske, nepremagljivost Rusije kot predstaviteljice velikega slovanskega sveta, vzbuja med njimi strmenje: vzbuja pa tudi nade, da jim ravno Slovani, ki so toliko pretrpeli od oholega, krutosurovega Nemštva, postanejo pravi, iskreni zavezniki proti skupnemu sovražniku. In tako tudi bodi! Rodoljubi francoski, kateri se zanašajo na slovansko pomoč, ne motijo se. Samo pogled na javno mnenje v Rusiji nam je dovoljen dokaz. In javno mnenje v Rusiji je mogočnejše, nego „car samodržec“.

Iz mnogih značajnih prikazni o zblíževanju Francije in Rusije navajamo tu samo jedno:

Slavni francoski pesnik Paul Deroulede, predsednik domoljubne lige, potuje po Ruskem, da spozna, kakor sam pravi, razmere in ljudi v veliki slovanski državi, katero je usoda določila za zaveznico francoskemu narodu v strašnem boji s prekorenskim njegovim sovražnikom. Paul Deroulede je posebno nemškim politikom dobro znana osoba. Kar je general Boulanger kot vojak, to je Paul Deroulede kot duševni boritelj, kot pesnik. Besede njegove segajo francoskemu narodu do srcá. Zato so njegove „Les Chants d' un soldat“ (pesmi vojaka), v katerih z ognjevitó besedo poziva sinove Fran-

V ostalih slučajih ima slovensko gostoljubje seveda svoje meje, namreč te, katere gostova resnična potreba sama označuje. Kjer te ni, nehava gost biti gost in tako celo ta, kdor se misli med Slovenci naseliti, stopa v popolnoma drugačno razmero t. j. v razmero tujčevo. Kako je ž njo, veste že iz popisa druge strani Slovenčevega značaja. Tedaj je tujcu jako težka naloga, kako bi si pridobil in ohranil zaupanje svojih sosedov ali sploh teh, s katerimi mora vkupe živeti, da se tako ogne vsem neprijetnostim. Toda navzlic vsemu takemu prizadevanju naj se nikdar ne udaje nadeji, da ga bode Slovenec kdaj za svojega imel.

* * *

Kakor sem si iskreno prizadeval, da po svoji najboljši vednosti in vesti naslikam tu značaj naroda slovenskega, prav tako goreče si želim, da bi učinek tega bilo ne samo boljše poznanje tega od mnogih nesreč potrtega naroda, nego da bi se z naše strani čim dalje unetejše nagibali k njemu, nagibali s pravo in nas dostojno bratovsko ljubeznijo, katero smo mu kot slabšemu in podpore naše potrebnemu v dvojni meri dolžni.

cije na maščevanje za nemško nasilstvo in nemška zlodejstva, vzbudile na nemškem veliko senzacijo. Paul Deroulede postal je povsod, „kamor sega nemški jezik“, znana osoba. Kolikor nemških poznavalcev, toliko pridobil si je pa tudi sovražnikov, ki mu ne morejo posebno tega oprostiti, da kot predsednik domoljubne lige potuje neprenehoma po Franciji in — pravi apostol „revanche“ — propoveduje srd in sovraštvo do Nemcev in naušuje za maščevanje. —

Ta Paul Deroulede torej potuje sedaj po Rusiji. Pomen njegovega potovanja dobro spoznavajo ruski rodoljubi; spoznavajo tem bolje sedaj, ko vidijo, s kako nemško nesramnostjo se vede proti Rusiji trolasi kancelár. Zato ga pa tudi povsod prekrasno sprejemajo; zato ga povsod zmatrajo takorekoč za svojega.

V Moskvi položil je Paul Deroulede v poluletni dan smrti Ivana S. Aksakova na njegov grob krasen venec z napisom: „A Aksakoff, au grand patriote russe, ami de Skobelev, la ligue des patriotes français“. (Aksakovu, velikemu domoljubu ruskemu, prijatelju Skobeljeva, liga francoskih domoljubov.) V Moskvi in Petrogradu občeval je mnogo z ruskimi politikami in povsod je dosegel v prstovoljnem svojem poslanstvu ogromen uspeh. Dokaz temu priobčujemo pesem, katero je v petrograjskem dnevniku priobčil H r u š č e v - S o k o l n i k o v. Krasna ta pesem slove:

По всей Европѣ тишь и́мая,
Но страшнымъ призракомъ¹⁾ летая.
Повсюду чудится²⁾ война.
Всѣ смолкли, ушки на макушки.³⁾
Льютъ ядра, бомбы, брони.⁴⁾ пушки,⁵⁾
А съ виду миръ и тишина.

* * *